

Van gezonde taal tot familietaal naar werktaal

Een literatuuronderzoek naar de problematiek van taal en impact van specifieke taalprogramma's in zes levensdomeinen

AANLEIDING: VAKJARGON IN VERSCHILLENDE LEVENSDOMEINEN

2,5 miljoen mensen in Nederland hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben zij ook moeite met het omgaan met de computer. Dit belemmert hen om zelfredzaam te functioneren in de samenleving.

In dit onderzoek is gekeken naar zes verschillende levensdomeinen: gezondheid, werk, financiën, familie, digitaal en dagelijks leven. Elk van deze domeinen kent zijn eigen 'vakjargon'. Dat beheersen helpt om goed te kunnen meedoen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt.

De literatuurstudie bespreekt per domein de definitie, de stand van zaken van de problematiek, de beschikbare meetinstrumenten, de impact van taalinterventies en goede voorbeelden van leertrajecten.

Onderzoek

Van gezonde taal tot familietaal naar werktaal
Dr. M. de Greef en prof. dr. M. Segers
Maastricht University, Educational Research & Development (ERD), School of Business and Economics
Juni 2016

Het volledige onderzoeksrapport is te downloaden via lezenenschrijven.nl/feiten

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

- Gezonde taal: functionele, interactieve en kritische gezondheidsvaardigheden**
 48% van de Nederlanders heeft beperkte gezondheidsvaardigheden. Dit kost jaarlijks 127 miljoen euro door o.a. slecht medicijngebruik, minder gebruik van preventieve zorg, vaker gebruik van huisartsenzorg of ziekenhuisopname en minder kennis van diverse ziekten en mogelijke behandelingen.
- Werktaal: taal en informatiegebruik op de werkvloer**
 Taalproblemen blijken de oorzaak van 10% van de zware ongevallen in de procesindustrie. Het verbeteren van taalvaardigheden onder werknemers leidt tot minder fouten en dus minder herstelwerkzaamheden met bijbehorende kosten, omdat werknemers efficiënter, effectiever en zelfstandiger kunnen werken.
- Financiële taal: vermogen om effectief met geld om te gaan**
 Slechts circa 40% van de Nederlanders heeft voldoende basale financiële taalvaardigheden. Onvoldoende beheersing van deze vaardigheden kan leiden tot problemen in iemands kredietwaardigheid. Men sluit bijvoorbeeld vaker transacties af met hogere kosten en is minder geneigd pensioen te plannen. Investeren in financiële taalvaardigheden bevordert de welvaart en het welzijn van huishoudens en kan zodoende armoedelevels beïnvloeden.
- Familietaal: taalbevordering in het gezin**
 Kwetsbare volwassenen geven een laag taalniveau van generatie op generatie door, waardoor hun kinderen ook problemen op het gebied van taal ervaren. In gezinnen waar ouders meer betrokken zijn bij taalactiviteiten thuis, hebben kinderen een betere cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Digitale taal: informatievaardigheden 2.0**
 Digitale geletterdheid gaat om het op effectieve wijze kunnen functioneren in een digitale omgeving en digitale platforms, apparaten en communicatiesystemen kunnen gebruiken. Dit vereist lees- en schrijfvaardigheden en gaat verder dan technische vaardigheden. Ouderen en vrouwen blijken minder actief te zijn dan jongeren en mannen.
- Dagelijkse taal: welzijn, veiligheid en sport & entertainment**
 Laaggeletterden hebben minder vertrouwen in de medemens. Daarentegen voelen mensen die beter kunnen lezen en schrijven onder andere na een taaltraject zich gelukkiger, hebben meer zelfvertrouwen en zijn zelfredzamer en sociaal actiever.

VISIE VAN STICHTING LEZEN & SCHRIJVEN

De gevolgen van laaggeletterdheid laten zich uittekenen. Geletterdheid is essentieel om volwaardig mee te kunnen doen in de maatschappij. De gevolgen van het niet hebben van deze vaardigheden zijn in ieder levensdomein terug te zien. Laaggeletterden zijn ongelukkiger, hebben een slechtere gezondheid, wonen in slechtere wijken en zijn vaker arm. Het ontnemt mensen de mogelijkheid hun leven naar eigen keus in te richten. Het laat zich raden wat dit betekent voor hun vertrouwen in politiek en bestuur en voor de sociale cohesie in onze samenleving.

Ook deze overzichtsstudie laat dit beeld zien en geeft daarmee duidelijk aanleiding om breed in te zetten op de aanpak van laaggeletterdheid. Zoals de titel van de studie zegt: van gezonde taal tot familietaal naar werktaal. Al deze domeinen zijn van belang in het terugdringen van laaggeletterdheid.

Wij roepen daarom op tot een breed gedragen programma, waarin overheid, particuliere sector en politiek de handen ineenslaan.

UITGELICHT

- Mannen met een lager niveau van lezen hebben 69% meer kans om een diagnose van prostaatkanker te krijgen dan mannen met een hoger niveau van lezen.
- Kinderen van laaggeletterde verzorgers hebben meer klachten met hun gebit dan kinderen van niet-laaggeletterde ouders.
- Laaggeletterden die geld lenen hebben vaker kredieten met hoge kosten dan niet-laaggeletterden.
- Jongeren met lagere leesvaardigheden zijn eerder betrokken bij geweld dan jongeren met hogere leesvaardigheden.

TAAL VOOR HET LEVEN

Wilt u samen laaggeletterdheid aanpakken? Wij kunnen u daarbij helpen. Het ondersteuningsprogramma Taal voor het Leven biedt gemeenten en (lokale) organisaties ondersteuning in het opbouwen van een lokale infrastructuur waar alle levensdomeinen integraal onderdeel van zijn. Zo kunnen we samen zo veel mogelijk laaggeletterden vinden. Ook helpt Taal voor het Leven met het organiseren van taalscholing. Meer informatie over het programma: taalvoorhetleven.nl.

Neem vrijblijvend contact op met een lokale projectleider via taalvoorhetleven.nl/contact, bel **070 - 302 26 60** of mail naar info@lezenenschrijven.nl.

STICHTING LEZEN & SCHRIJVEN

'Vroeger had ik schulden, nu een eigen huis.' 'Ik kan eindelijk mijn kind met zijn huiswerk helpen.' 'Omdat ik begrijp wat ik eet, ben ik 30 kilo afgevallen.' Dit zijn uitspraken van mensen die als volwassenen de moed vatten om beter te leren lezen, schrijven en rekenen. Vaardigheden die essentieel zijn om goed mee te kunnen doen in onze samenleving. In Nederland missen 2,5 miljoen volwassenen deze vaardigheden. Zij zijn laaggeletterd.

Stichting Lezen & Schrijven ondersteunt honderden gemeenten, instellingen, bedrijven, docenten en vrijwilligers bij het organiseren van scholing. Ook maken we laaggeletterdheid onderwerp van gesprek bij publiek en politiek. Deze uitgave is gefinancierd door de Rijksoverheid.